

spindleri; men paa torvindstriens omraade er der, — eller har der ihvertfald været, — saare mange mestere — i egne tanker!

For Deres egen og for torvindstriens skyld: Anlæg ikke en torvfabrik uten hjælp at en fuld kyndig mand! Og tænk heller ikke paa at drive fabrikken uten assistance av en dygtig fagmand.

LITT UM BRENNTORVDRIFT PAA LISTA „KAGETORV“ *)

AV LANDBRUKSKANDIDAT A. AGER-HANSEN

LISTA eller rettare flate-Lista er det flate kystland i Vanse herad vest for Farsund i Lister og Mandals amt. Det er ikkje vea skog der og har ikkje vore det heller paa lange tider.

»Paa Lista der eige dei ikkje kvista. Naar dei skal denge bonna, so tege dei ei torva og gnege dei i enden«, vert det sagt. Det er soleis smaat stell med ved der. Difor kjem ogso dei store brenntorvmyrarne — millom 2 og 3 tusund maal ialt — so vel med og iser no, daa det ikkje er so mange treskutor lenger, som det kan verta ved av etter storm og forlis. Og i dei fleste hus paa Lista brenn dei daa torv, i mange berre torv, i andre desutan lyng, ved eller kol. Dei brenn torv i umlag 85 0/0 av alle hus der, og der er mange hus paa Lista, for Vanse herad er det folkerikaste i Lister og Mandals amt og dei fleste folk i Vanse bur just paa flate-Lista. Den hyggejelege torvrøyken er daa ogso vel merkande der. For ei 50—60 aar sidan kunde ein kjenna torvrøyk mykje ogso i dei umliggjande byarne. Det vart utført i tusundtal av lass, men no er det slutt.

Til brenntorv brukar dei »skjeretorv« (stiktorv) og »kagetorv« (eltetorv). Til stiktorv vert nytta den torv, som heng best ihop og den vert avvirka paa vanleg vis. Dei reknar, at ein mann kan stikka 10—11 lass um dagen og at kvart lass veg 400—500 kg. (1 m.³ torv veg 400—600 kg.).

»Kagetorv« lagar dei av den torv, som er meire usamanhengjande, slik som ho er i skogmyrarne, og av avfall i gamle stiktorvtak. Dei spader daa laus endel torv, som dei hakkar smaa med spaden, slær so vatn paa og trør og stampar torvmassen med sjøstyvlar og slaar han med spaden, til han vert seig og plastisk. Paa ei hjulbaar køyrer dei so torvmassen til turkestden. Her ligg det ein paa kne og knøder torvmassen til kakur so store som ei 20-øyres vøterkake eller snaudt det og legg dei utover til turking. Er det daa tri

---

*) Det meste av opplysningarne har eg faat fraa formannen i Lister landbofor. T. C. Larsen, ø. Vatne.

til aa arbeida (1 mann og 2 kvende eller unggutar), so vinn dei 6—8 lass um dagen. I vanleg turk ligg kakurne paa flasken i 10—12 dagar. Dei vert daa sette tvo og tvo kakur imot kvarandre paa kant. Dette er aa »reise torva«. Slik staa da kakurne i ei fjortan dagars tid og vert so ihopsette i »stabb«, smaa saatur. Der staa dei, til dei vert fullturre.

Analysar av kagetorv og skjeretorv fraa Lista har ved den kemiske kontrolstationen i Kristiania gjeve fylgjande resultat:

	»Kagetorv«	»Skjeretorv«
Vatn	17,56 %	16,13 %
Oske	8,61 %	2,24 %
Brenneverd i vatsfritt stof.	5 197 cal.	5 459 cal.
1 dm. ³ torv veg	0,63 kg.	0,41 kg.

Som ventelig er, finst det meire oske i kagetorv fraa skogmyr enn i skjereorv fraa gras- og starmyr, difor er brenneverdet pr. kg. vatsfritt stof venteleg ogso noko mindre i kagetorv. Men avdi den spesifikke vegt av kagetorv er ein halv gong til so stor som av skjereorv, so vert likevel brenneverdet pr. dm.³ og pr. lass større av den fyrste. Paa Lista held dei daa ogso kagetorv for aa vera mykje betre enn skjereorv — dei reknar, at det maa 30 lass av den siste for aa motsvara 20 lass den fyrste — for dei verdset ikkje der torven etter vegt men etter maal, slik som dei gjorde i so mangt dei gamle, og som me gjer det den dag idag, naar det gjeld slike varor, som vert upparbeid etter maal og gjing i handel i maal.

Eit godt torvtak er *ikkje so lite verd*. For leige av torvtak er prisen kr. 0,50 pr. lass kagetorv og kr. 4,00 for kvar skjeredag til stiktorv. Kan daa ein mann greida aa spa laus og trø 8 lass kagetorv, so vert leiga pr. dag den same for dei tvo torvslag.

Til eit medels gardsbruk, der dei brenn berre torv, gaar det med umlag 30 lass stiktorv (20 lass kagetorv) um aaret. Arbeidsinntekta med stikking og utleggjing paa turkeplassen vert daa for stiktorv:

1 vaksen mann à kr. 4,00 pr. dg (kr. 3,00 og kost) i	
(3) à 4 dgr.	kr. 16,00
1 kvinna à kr. 2,25 pr. dg. (kr. 1,50 og kost) i (3) à 4 dgr.	» 10,00
1 gut (eller kvinna for same betaling som ovanfor)	» 10,00
	<hr/>
	kr. 36,00
Hertil kjem so torvreising og »stabbing»	» 20,00
og heimkøyring (2 dg.).	» 10,00
	<hr/>

Tilsaman kr. 66,00

For denne *arbeidspris* fær daa bruket det aarlege brennefanget sit. Det svarar i brenneverd til umlag 10 famnar bjørkeved (eller 14

famnar med granved). Og bjørkeveden kostar no tilkøyr i kystbyarne paa Sørlandet 15 kr. pr. fann minst. Det maatte daa kjøpast for umlag 150 kr. i bjørkeved for aa svara til torven og den veden maatte endaa hoggast og det kjem paa yver 2 kr. pr. fann.

Arbeidet med kagetorven vert noko større pr. lass (ca. 15 % i tillegg) men so er kagetorven so mykje betre, som før er nemnt.

Det er snaudt raad aa faa billegare brennefang enn torv paa Lista. Dei har no ogso hjarteleg god ein turkevind der, i nordvesten, og folket har øving og røynsle fraa gamalt i torvdriften. Det gjer og sitt.

BERETNING OM TRØNDELAGENS MYR- SELSKAPS VIRKSOMHET 1913

(Meddelt ved sekretæren)

MEDLEMSANTALLET pr. 1ste januar 1913 utgjorde 140, hvorav 31 livsvarige. I aarets løp er indmeldt 25 betalende aarsabonnenter og to livsvarige medlemmer. I samme tidsrum er utmeldt 7 medlemmer. Medlemsantallet pr. 31te december 1913 utgjorde derfor 160, hvorav 33 livsvarige.

Til samtlige medlemmer er ogsaa iaar abonnert paa »Meddelelser fra Det norske Myrselskap«, som gratis er tilstillet medlemmerne.

Selskapet har ogsaa i 1913 hovedsagelig virket ved utdeling av bidrag til opdyrking av myr, da denne foranstaltning fremdeles omfattes med den største interesse baade i Søndre og Nordre Trondhjems amt.

Der indkom ialt 32 andragender, hvorav 10 fra Nordre og 22 fra Søndre Trondhjems amt. Av disse andragender kunde man imøtekomme 29, som i bestyrelsesmøte den 29de november 1913 blev tildeelt følgende:

Nordre Trondhjems amt:

1. Carl Strand, Spillum	kr. 170,00
2. Trygve Krog, Frosta	» 80,00
3. Arn Farbu, Inderøen	» 25,00
4. O. Rækkebo, Frosta	» 70,00
5. Laurits Nygaard, Jøen	» 75,00
6. Andr. Aune Nærø	» 40,00
7. Emil A. Aar, Føldereid	» 40,00
8. Magnus Grønli, Aasen	» 80,00

---

kr. 580,00